

Tombre Fiskeanlegg AS
Drageid 38

5640 EIKELANDSOSEN

Adm.enhet: Kyst- og havbruksavdelingen

Saksbehandler: Litland/Aksnes

Telefon: 91716783/99691466

Vår referanse: 17/17751

Deres
referanse:

Dato: 05.04.2019

Tombre Fiskeanlegg AS - Avslag på søknad om utviklingstillatelser

Fiskeridirektoratet viser til søknad fra Tombre Fiskeanlegg AS («heretter «Tombre» eller «søker»), datert 17. november 2017. Tombre søker om seks utviklingstillatelser for en prosjektperiode på syv år.

1. Konseptet

Søknaden gjelder utvikling av konseptet SemiTorus som skal være en flytende, lukket konstruksjon med kontrollert vanninntak fra sjøen. Søker ønsker å utvikle konseptet i to forskjellige størrelser: et pilotanlegg og et prototypeanlegg. Søker opplyser at anlegget konstrueres for beskyttet farvann.

Skroget (også kalt «Torus») er utformet som et sirkulært rør i HDPE (High Density Poly Etylen) plast. Torus skal være delvis fylt med vann, og dette skal utgjøre oppdrettsvolumet hvor fisken befinner seg. Oppdrettsdelen skal fungere som et sirkulært gjennomstrømningsanlegg. I den luftfylte delen av Torus skal røkterne kunne oppholde seg og utføre funksjoner knyttet til den daglige driften. Derifra vil de ha tilgang til oppdrettsbassenget.

I midten av anlegget skal det ligge en senterflåte i betong. Torus skal forankres i senterflåten med barduner langs hele skroget. Søker oppgir at bardunene skal bestå av fiberstropper eller wire. Fra senterflåten skal det også gå ankerliner ut til bøyer og ankerfester i sjøbunnen, utenfor skroget. Ankerlinene skal gå gjennom føringsrør som er festet i underkant av skroget.

Serviceseksjonen

Inkorporert i en liten del av omkretsen til Torus er det en serviceseksjon med åpninger inn i Torus. Det er fra serviceseksjonen tilgangen til Torus utenfra skal skje. Serviceseksjonen skal

romme kontor og tekniske installasjoner som sirkulasjonspumper for sjø, vannanalyser, elkraftutstyr, kontrollrom, ventilasjonsanlegg, samt andre drifts- og servicekomponenter. I serviceseksjonen skal det også være håndteringsutstyr for fisk som tas inn og ut av anlegget, og utstyr for den normale driften av anlegget. Langs serviceseksjonen skal det ligge en 17 meter lang kai.

Søker opplyser om at det skal utvikles et verktøydrag som skal trekke en kjetting på hver side av oppdrettsbassenget inne i torusen. Denne kjettingen skal gå sakte og kontinuerlig i lengderetning av Torus. Kjettingen plasseres 50 cm. over vannflaten. Den skal kunne utføre flere operasjoner: føre skott som skal dele bassenget ved trenging av fisk, og føre kost og skrape for henholdsvis fjerning av slim langs vegger og føring av slam i slamrenne. Slam og død fisk skal fjernes kontinuerlig. I tillegg skal kjettingene kunne føre høytrykksdyser ved vasking og desinfisering.

Oppbygging av Torus, stabiliseringskrage og spantelementer

Selve Torus skal bygges opp av et veggelement bestående av lange rør, med plater sveiset på innsiden og utsiden som forbindelse mellom rørene. Hele veggelementet skal bygges i materialet HDPE, og rørene skal gå i lengderetning av Torus. Rørene skal kunne benyttes som ballastrør, sirkulasjonsrør, og ved uttak av slam.

En stabiliseringskrage (flytekrage) skal omkranse Torus, både inn mot midten av sirkelen og på yttersiden. Kragen skal være oppbygd av flere rør som skal kunne fylles med ballastvann. Stabiliseringskragen skal i tillegg til å sikre stabilitet sørge for at anlegget ikke synker ved skade på skroget. Under både tømning og fylling av Torus vil det være nødvendig å styre stabiliteten ved hjelp av ballastsystemet.

Langs Torus skal det være flere seksjoner med spantelementer som omkranser stabiliseringskragen og tverrsnittet av Torus. Dette er en del av forankringssystemet, som i tillegg skal overføre krefter mellom stabiliseringskragen og skroget, samt avstive skrogets deformasjoner mot store laster. Spantelementene er delt i to grupper med forskjellig funksjon i ankersystemet: ankerspant og bardunspant. Bardunspantet er laget i HDPE-materiale og sveiset fast i veggelementet. Ankespantet består av to elementer av bardunspant med stiverplater mellom disse.

Vanninntak og utløp

Vann skal tas inn gjennom inntaket som er plassert i bunn av serviceseksjonen. Der vil pumpene føre vannet videre i rørene til veggelementet i Torus og deretter inn til oppdrettsbassenget via dyser. Inntaket inn til bassenget vil bli jevnt fordelt i innersirkel på Torus og dysene skal rettes slik at det blir sirkulasjon av vannet.

For prototypeanlegget skal det utvikles og installeres et oksygeneringsanlegg. Fra oksygeneringsanlegget skal det tilføres oksygen til produksjonsenheten via slanger fra serviceseksjonen som legges under indre veggplate i hele lengden av Torus, med dyser ut i

basseng. I tillegg skal det tilføres oksygen ved vanninntak i serviceseksjonen og ved bunn av vanninntak. Pilotanlegget skal ikke ha oksygeneringsanlegg.

Vanninntaket fra sjøen skal baseres på resultater fra analyser av sjøvannet. Ut i fra disse resultatene skal inntaksdybden enten kunne styres manuelt av operatør eller kunne automatiseres. Et avrenningssystem skal sørge for at det tas ut like mye vann som det tas inn. Dette systemet skal sørge for at indre vannivå hele tiden er litt høyere enn det ytre sjønivået, i størrelsesorden 10 til 15 cm. Vannet skal i prinsippet da renne ut og samles i dype tanker lokalisert i hvert av ankerspantene. Derfra renner det ut via et av rørene i stabiliseringskragen til servicestasjonen og derfra ut i sjøen.

Vi viser for øvrig til søknaden.

2. Regelverk

Bestemmelser om utviklingstillatelser og hjemmel for tildeling finnes i forskrift om tillatelse til akvakultur med laks, ørret og regnbueørret (laksetildelingsforskriften) kapittel 5.

Fiskeridirektoratet viser særlig til følgende:

§ 22. Særlige formål

(..)

Akvakultur av matfisk til utvikling skal bidra til å utvikle teknologi som kommer akvakulturnæringen til gode.

§ 23. Generelle vilkår for tildeling og fornyelse

Fiskeridirektoratet kan gi tillatelse til og fornyelse av tillatelse til akvakultur av matfisk til særlige formål etter en faglig vurdering. (..)

§ 23b. Særskilte tildelingsvilkår for tillatelse til utvikling

Søker kan få tildelt tillatelse til akvakultur av matfisk til prosjekter som kan bidra til å utvikle teknologi og som innebærer betydelig innovasjon og betydelige investeringer. Formålet er å legge til rette for at ny kunnskap, eksisterende kunnskap fra forskning eller praktisk erfaring kan brukes til å utvikle teknologi som kan bidra til å løse en eller flere av miljø- og arealutfordringene som akvakulturnæringen står overfor, blant annet ved konstruksjon av prototyper og testanlegg, industriell design, utstyrsinstallasjon og fullskala prøveproduksjon.

Utviklingsarbeidet skal skille seg vesentlig fra tidligere kunnskap og teknologi på akvakulturområdet som er i alminnelig kommersiell bruk og kan ikke bare være en naturlig videreføring av det som er benyttet tidligere (..)

3. Fiskeridirektoratets vurdering

I tråd med praksis som ble innført 15. juli 2017 har søker i e-post 7. august 2018 fått varsel om at saken ville bli tatt opp til behandling, og at eventuell supplerende informasjon kunne

sendes inn innen tre uker. Søker sendte inn supplerende dokumentasjon 5. september 2018. Fiskeridirektoratet vurderer at søknaden er tilstrekkelig opplyst til å kunne tas til behandling, jf. forvaltningsloven § 17.

Det følger av laksetildelingsforskriften § 22 andre ledd at «[a]kvakultur av matfisk til utvikling [utviklingstillatelse] skal bidra til å utvikle teknologi som kommer akvakulturnæringen til gode». Fiskeridirektoratet kan innvilge utviklingstillatelse «etter en faglig vurdering», jf. laksetildelingsforskriften § 23 første ledd. Det er oppstilt særskilte tildelingsvilkår for utviklingstillatelse i forskriften § 23b. Det følger av retningslinjene for behandling av søknader om utviklingstillatelse¹ at det er opp til forvaltningens skjønn å vurdere prosjektet og om kriteriene for tildeling er oppfylt. Avgjørelsen av om det skal innvilges utviklingstillatelse bygger etter dette på en skjønnsmessig, faglig vurdering. Søker har ikke rettskrav på å få tildelt utviklingstillatelse selv om prosjektet innebærer betydelige investeringer og betydelig innovasjon. Det stilles strenge krav for å få tildelt utviklingstillatelse.

Sammenligning med Marine Donut

Ifølge retningslinjene skal det ikke tildeles tillatelse til like eller tilnærmet like prosjekter, da dette ikke vil bidra til å oppnå formålet med ordningen med utviklingstillatelsene. Departementet presiserer imidlertid at dette ikke utelukker at det kan tildeles tillatelse til ulike prosjekter som bygger på noenlunde sammenfallende grunnprinsipper, så fremt begge prosjektene hver for seg innebærer betydelig innovasjon. SemiTorus bærer flere likhetstrekk med Mowi Norway AS (tidligere Marine Harvest Norway AS) sin Marine Donut. Spørsmålet er om SemiTorus og Marine Donut er tilnærmet like prosjekter.

Mowi sitt konsept Marine Donut er et lukket flytende sirkulært gjennomstrømningsanlegg. Fiskeridirektoratet har vurdert at Marine Donut-konseptet er ny og forbedret produksjonsteknologi som innebærer betydelig innovasjon.² Fiskeridirektoratet har i innovasjonsvurderingen lagt vekt på at Marine Donut er ulikt noe annet som er i alminnelig kommersiell bruk i akvakulturnæringen. Direktoratet viser herunder særlig til anleggets utforming som en torus og tilhørende løsninger for strømningsbildet, oppsamling av slam, inn- og utløp og barrierer mot rømming av fisk og lusesmitte.

Søker fremholder at SemiTorus er helt annerledes enn Marine Donut både i design, funksjoner og tekniske løsninger. Søker fremhever særlig at SemiTorus har både oppdrettsvolum og røkting inne i torus, noe Marine Donut ikke har. Ifølge søker er det også en forskjell at SemiTorus er et konsept hvor anleggene ikke trenger å fortøyes i hverandre, mens Marine Donut skal fortøyes sammen i en fortøyningsramme med flere enheter.

¹ Retningslinjer for behandling av søknader om utviklingstillatelse til oppdrett av laks, ørret og regnbueørret, Nærings- og fiskeridepartementet.

² Fiskeridirektoratets tilsagn om utviklingstillatelse til Mowi Norway AS sitt konsept Marine Donut, 5. april 2019.

Slik Fiskeridirektoratet har forstått søknaden fra Mowi skal Marine Donut i likhet med SemiTorus ha uavhengig fortøyning. Det er imidlertid flere mer sentrale likheter mellom de to anleggene. Blant annet skal begge anleggene være sirkelformede lengdestrømsanlegg med vanngjennomstrømming. Begge anleggene skal ha inntak av dypvann uten filtrering. Videre skal begge anleggene ha løsninger for oppsamling av slam. Begge anleggene skal også bygges i HDPE, ha skyveskott for trengning av fisk og kunne heves for vedlikehold. Både Tombre og Mowi legger opp til utvikling av både pilotanlegg og prototype.

Ulikheter mellom anleggene er blant annet oppbyggingen av skroget. SemiTorus skal bestå av rør som sveises sammen med plater mens Marine Donut skal bestå av plater. Videre skal, som søker peker på, SemiTorus ha røkting og biomasse inne i skroget (70 % vannfylling), mens Marine Donut kun skal ha biomassen inne i skroget. Ankerfestene til SemiTorus skal festes til en senterflåte i betong som i sin tur overfører kreftene til selve anlegget via et stort antall barduner. Marine Donut skal være direkte forankret i skroget. SemiTorus er designet for Hs på 1,34 m og Marine Donut er designet for en Hs på 3,0 m. SemiTorus skal ha børste og skrapeenhet som går i en kontinuerlig saktegående bevegelse og skal hindre begroing på veggene. Marine Donut skal ha oksygenering og strømsettere i tillegg til vanntilførsel fra pumper. SemiTorus pilotanlegget skal bare ha dyser for strømsetting og utskiftning av vannet, mens prototypeanlegget også skal ha oksygenering.

Fiskeridirektoratet vurderer at SemiTorus sin oppbygging av skroget, med rør som sveises sammen med plater, innebærer en marginal forskjell sammenlignet med Marine Donut. Marine Donut er designet for en signifikant bølgehøyde Hs på 3,0 m som er betydelig høyere enn SemiTorus som skal designes for en Hs på 1,34 m. SemiTorus kan dermed benyttes på et mer begrenset og mindre eksponert areal enn Marine Donut. At personell kan røkte innvendig i SemiTorus kunne etter omstendighetene blitt ansett som en forbedring når det gjelder HMS, dersom anlegget skulle ligge eksponert. Fiskeridirektoratet kan imidlertid ikke se at dette vil være en forskjell av særlig stor betydning på skjermede lokaliteter som SemiTorus er dimensjonert for.

Fortøyningsarrangementet til SemiTorus er en nyhet og kan potensielt medføre redusert materialbruk, slik søker beskriver det. Fiskeridirektoratet vurderer imidlertid ikke at dette i seg selv innebærer at SemiTorus skiller seg i tilstrekkelig stor grad fra Marine Donut.

Når det gjelder strømsetting av anleggene har Marine Donut i tillegg til innløpsvann også fire egne strømsettere og oksygenering inne i anlegget. Det er i søknaden fra Tombre oppgitt at dyser i veggene skal sette fart på vannet og at vannhastigheten vil være 5-10 cm/s. Det foreligger ikke CFD-beregninger eller tilsvarende for vannstrømmen inne i Torus. Hvorvidt strømmen vil ha samme fart i hele tverrsnittet av Torus og hvorvidt strømningsbildet sikrer at hele volumet vil bli skiftet ut er ikke gjort rede for. Det følger videre av søknaden fra Tombre at det for prototypeanlegget skal utvikles og installeres et oksygeneringsanlegg, men at dette ikke vil bli inkludert i pilotanlegget. Fiskeridirektoratet vurderer at det på dette punktet er liten forskjell mellom SemiTorus og Marine Donut når det gjelder

prototypeanlegget. Når det gjelder pilotanlegget fremstår løsningen fra Mowi som noe bedre enn løsningen fra Tombre, ettersom Marine Donut skal ha oksygenering også i pilotanlegget.

Ifølge søknaden fra Tombre skal avløpsvannet fra SemiTorus kunne renses, uten at dette er nærmere beskrevet i søknaden. Ifølge Mowi vil det bli lagt inn rensing med filter og UV ved behov. Dette tillegges dermed ikke vekt.

Fiskeridirektoratet vurderer etter dette at SemiTorus er tilnærmet likt Marine Donut-konseptet. Direktoratet finner derfor at det ikke vil være i tråd med formålet med utviklingstillatelsene å tildele tillatelser til SemiTorus.

Ettersom Fiskeridirektoratet har kommet til at søknaden ikke oppfyller formålet med utviklingstillatelsene, går vi ikke inn på vurderingen av hvorvidt prosjektet oppfyller de øvrige vilkårene for tildeling av utviklingstillatelser etter laksetildelingsforskriften § 23b.

4. Vedtak

Fiskeridirektoratet har kommet til at det omsøkte prosjektet ikke oppfyller formålet med utviklingstillatelsene, jf. laksetildelingsforskriften § 23b, jf. § 22. Direktoratet avslår etter dette søknaden fra Tombre Fiskeanlegg AS om seks utviklingstillatelser.

5. Klagerett

Vedtaket kan påklages, jf. forvaltningsloven § 28, se vedlagt skjema. Klagefristen er tre uker.

Med hilsen

Øyvind Lie
direktør

Anne B. Osland
seksjonssjef

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskreven underskrift

Mottakerliste:

Tombre Fiskeanlegg AS	Drageid 38	5640	EIKELANDSOSEN
-----------------------	------------	------	---------------

Kopi til:

Nærings- og fiskeridepartementet	Postboks 8090 Dep	0032	OSLO
----------------------------------	-------------------	------	------

Vedlegg

Klageskjema Tombre